

Lakivaliokunnan mietintö n:o 15 hallituksen esityksen johdosta laiksi vakuutusyhtiölain 1 luvun 3 §:n muuttamisesta

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 17 päivästä lokakuuta 1986 lähettänyt lakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi otsikossa mainitun hallituksen esityksen n:o 177.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina ministeri Matti Puhakka ja osastopäällikkö Jukka Rantala sosiaali- ja terveysministeriöstä, lainsäädäntöneuvos Gustav Bygglin oikeusministeriöstä, professori Thomas Wilhelmsson Helsingin yliopistosta, toimitusjohtaja Matti L. Aho Vakuutusyhtiöiden Keskusliitosta, puheenjohtaja, toimitusjohtaja Juhani Kolehmainen Työeläkelaitosten Liitosta, pääjohtaja Pentti Talonen Pohjola-Yhtiöistä, toimitusjohtaja Juhani Salminen Eläkevakuutus Oy Ilmarisesta, toimitusjohtaja Yrjö Niskanen Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Suomi-Salamasta, toimitusjohtaja Matti Packalen Kansa-yhtymä Oy:stä, toimitusjohtaja Altti Aurela Eläkevakuutus Oy Kansasta, KHT-tilintarkastaja Kristian Hallböck ja KHT-tilintarkastaja Tauno Haataja KHT-yhdistyksestä sekä sosiaalisuhteeri Markku Hyvärinen Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestöstä.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että vakuutusyhtiö ei saisi ilman sosiaali- ja terveysministeriön lupaa omistaa muuta liiketoimintaa kuin vakuutusliikettä harjoittavan yrityksen osakepää-

omasta tai äänivallasta enempää kuin 20 prosenttia. Vakuutusyhtiön osakeomistusta laskettaessa otettaisiin huomioon myös vakuutusyhtiön konserniin kuuluvien muiden yhtiöiden omistamat osakkeet ja määräämisvalta sekä ministeriön määräyksestä myös niin kutsuttujen yhteistoimintaryhmään kuuluvien vakuutusyhtiöiden omistamat osakkeet ja määräämisvalta. Vakuutusyhtiöt tai yhtiöryhmät saisivat edelleen pitää lain voimaan tullessa laillisesti omistamansa osakkeet ja osuudet. — Lainmuutos on tarkoitus saattaa voimaan heti sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Hallituksen esityksen perusteluihin viitaten valiokunta pitää hallituksen esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Näin ollen valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä korostaen vakuutusyhtiöiden ja yhteistoimintaryhmien tasapuolisen kohtelun vaatimusta. Käsitettä yhteistoimintaryhmä on myös sovellettava niin, että se koskee yhtäläisesti kaikkia vakuutusyhtiöryhmittymiä.

Edellä olevan perusteella valiokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Helsingissä 5 päivänä helmikuuta 1987

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Rehn, varapuheenjohtaja Urpilainen, jäsenet Alaranta, Almgren, Arranz, Jansson, Karkinen, Kulhia, Kuop-

pa, J. Mikkola, Petäjäniemi, Siitonen, Turpeinen, Tykkyläinen ja Valtonen sekä varajäsen Kärhä.

Vastalauseita

I

Suomessa vakuutusyhtiöt liikepankkien ohella käyttävät huomattavaa taloudellista valtaa. Vakuutusyhtiöiden oikeutta omistaa muiden yhtiöiden osakkeita on syytä rajoittaa. Hallitus esittää, että vakuutusyhtiö ei ilman sosiaali- ja terveysministeriön lupaa saisi omistaa muuta liiketoimintaa harjoittavan yrityksen osakepääomasta tai äänivallasta enempää kuin 20 prosenttia nykyisen 50 prosentin sijasta. Hallituksen esitys on tältä osin oikean suuntainen, mutta käytännössä ei rajoita merkittävästi vakuutusyhtiöiden vallankäyttöä niissä yrityksissä, joiden osakkeita vakuutusyhtiö omistaa 20 prosenttia.

Vakuutusyhtiö voi rahoittajana sanella varsin pitkälle yhtiöiden toiminnan muotoja, joita se rahoittaa, ilman suoranaista omistustakaan. Osakkeiden omistus lisää vakuutusyhtiön valtaa ja johtaa yhä suurempaan keskittymiseen. Yksityisille vakuutusyhtiöille on Suomessa poikkeuksellisen suotuisat toimintamahdollisuudet, sillä pakollinen eläkevakuutustoiminta kuuluu yksityisten eläkevakuutusyhtiöiden toimialaan. Eläkevakuutusyhtiöiden rahastot ovat yli 60 miljardia markkaa ja pitkälti näiden rahastojen käytöstä päättävät todellisuudessa samat omistajat, jotka päättävät myös muiden suurten vakuutusyhtiöiden pääomien sijoituksista.

Muissa Pohjoismaissa pakollinen eläkevakuutustoiminta kuuluu yhteiskunnan hallintaan.

Eläkevakuutustoiminnan yksityisyys lisää entisestään pääomien keskittymistä. Samoin taloudellinen päätöksentekovalta keskittyy yhä harvempien käsiin. Demokraattisesti valituilla elimillä kuten eduskunnalla on yhä vähemmän taloudellista valtaa.

Taloudellisen vallan keskittymisen estämiseksi on ensimmäisenä valtiollistettava pakollista eläkevakuutustoimintaa harjoittavat yhtiöt ja seuraavassa vaiheessa kaikki vakuutustoimintaa harjoittavat yhtiöt.

Hallituksen esitys on käytännössä vähämerkityksinen eikä puutu olennaisesti taloudellisen vallan keskittymiseen ja vakuutusyhtiöiden riskirahoitukseen.

Demokraattisen Vaihtoehdon eduskuntaryhmän mielestä vakuutusyhtiöiden omistusoikeutta on alennettava hallituksen esitystä enemmän. Pidämme Ruotsin lainsäädännön tasoa, viittä (5) prosenttia, oikeana. Myös sosiaali- ja terveysministeriön oikeutta antaa poikkeuksia rajoituksiin omistaa yli uuden lain salliman määrän tulee tiukentaa.

Ehdotammekin,

että valiokunnan mietintöön sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

vakuutusyhtiölain 1 luvun 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 28 päivänä joulukuuta 1979 annetun vakuutusyhtiölain (1062/79) 1 luvun 3 §:n 2 momentti ja

lisätään 1 luvun 3 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

1 luku

Yleisiä säännöksiä

3 §

— — — — —
Vakuutusyhtiö ei saa ilman sosiaali- ja terveysministeriön lupaa omistaa muuta liikettä kuin vakuutusliikettä harjoittavan osakeyhtiön osakepääomasta enempää kuin määrän, joka vastaa

viittä (5) prosenttia yhtiön osakepääomasta ja kaikkien osakkeiden äänimäärästä, jollei yhtiön toimintaa voida pitää vakuutusliikkeeseen liittyvänä ja tämän kannalta tarkoituksenmukaisena taikka jollei yhtiö ole asunto- tai kiinteistöyritys. Mitä edellä on sanottu osakeyhtiön osakkeista ja niiden tuottamasta äänimäärästä, sovelletaan myös vastaavaan määräämisvaltaan muussa yrityksessä. Jos vakuutusyhtiöllä on enemmän kuin

puolet osakkeiden tuottamasta äänimäärästä sellaisessa osakeyhtiössä tai vastaava määräamisvalta sellaisessa muussa yrityksessä, joka harjoittaa muuta liikettä kuin vakuutusliikettä, käytetään mainitusta osakeyhtiöstä tai yrityksestä tässä laissa nimitystä sivuyhtiö.

(3 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Voimaantulosäännös

(1 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Sen estämättä, mitä 1 luvun 3 §:n 2 momentissa on säädetty, vakuutusyhtiö saa edelleen omistaa ne osakkeet tai osuudet, jotka se sai laillisesti omistaa ennen tämän lain voimaantu-

loa. Jos vakuutusyhtiön omistamien osakkeiden tai osuuksien määrä tai laissa tarkoitettu määräysvalta ylittää lain voimaan tullessa laissa säädetyn enimmäismäärän, vakuutusyhtiön suhteellinen osuus omistettavan yrityksen osakkeista, osuuksista tai määräamisvallasta ei saa nousta lain voimaan tullessa olleesta määrästä. Jos vakuutusyhtiön osuus on lain voimaantulon jälkeen alentunut, mutta edelleen ylittää laissa säädetyn enimmäismäärän, vakuutusyhtiön suhteellinen omistusosuus ei enää saa nousta näin alentuneesta määrästä. Sosiaali- ja terveysministeriö voi hake-
muksesta antaa *rajoitetusti* luvan poiketa siitä, mitä tässä momentissa on säädetty.

Helsingissä 5 päivänä helmikuuta 1987

Mikko Kuoppa

Pirkko Turpeinen

II

En voi yhtyä valiokunnan enemmistön kantaan sen hyväksyessä hallituksen ehdottaman 20 prosentin omistusrajoituksen.

Katson, että prosenttiraja tulisi alentaa viiteen (5 %) Ruotsin mallin mukaisesti.

Helsingissä 5 päivänä helmikuuta 1987

Liisa Kulhia

